

ETNOGRAFISKA MUSEET
STATENS MUSEER FÖR VÄRLDSKULTUR

YOKAI

LÄRARHANDLEDNING SKOLPROGRAM

Grundskola åk 4-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Svenska, Bild, Religion och Historia

Introduktion, upplägg, planering och frågor till
skolprogrammet/visningen med museipedagog

Introduktion

Utställningen Yokai på Etnografiska museet i Stockholm erbjuder en lärorik upplevelse och ett rikt utbud och material som lärare och elever fysiskt på plats ta del av inom ramen för skolämnen Svenska, Bild, Religion och Historia i grundskolans årskurs 4-6 och 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning.

Utställningen kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande. Besöket kan dessutom samköras med undervisningen i flera ämnen, vilket kan underlätta möjligheten till att genomföra ett besök. Lärare kan samarbeta och mer tid och utrymme kan hittas i skolschemat. Detta kan i sin tur leda till en mindre stressfri tillvaro samtidigt som eleverna kan komma i väg på en lärorik och minnesvärd upplevelse. Exempelvis kan eleverna på samma gång studera museiföremål som har med Svenska, Religion, Historia och Bild att göra när de utforskar en utställning, en monter om något visst fenomen eller en speciell yokai. Undervisningen kan fortgå under flera tillfällen och delas upp utifrån strukturen före-under-och efter besöket.

Denna lärarhandledning fokuserar på lärare och elever som besöker museet fysiskt under ett bokad skolprogram med museipedagog. Bokningar av dessa skolprogram görs via webbsidan [Visningar och skolprogram - Etnografiska museet](#)

Utställningen Yokai kan lärare även besöka på egenhand med sin klass. För att genomföra ett sådant undervisningsupplägg behöver läraren mejla Etnografiska museets reception (reception@etnografiska.se) för att boka datum och tid.

Under och efter skolprogrammet kan lärare och elever fortsätta att fördjupa sig i utställningens innehåll genom att ta del av övningar och arbetsuppgifter i "Lärarhandledning utställningen Yokai Egenledd grupp". Dokumentet "Vägledning och sammanfattning Yokai" kan då användas för att lära ut mer om utställningen.

Utställningens innehåll och nedan övningar och arbetsuppgifter är kopplade till grundskolans och gymnasieskolans läroplan och kursplaner i Svenska, Bild, Religion och Historia (se Läroplanskopplingar utställningen Yokai).

Inför besöket/användningen av museets material

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an museets utbud kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museet i sig, inför ordinarie lektion.

Inför undervisning om yokai, japansk folketro och berättande i text och bild är det givande att behandla fakta/teman/begrepp som:

Folketro (folklore)

Folkkonst

Shintoism

Manga och anime

Japansk historia och samtid

På webbsidan [Skola Online - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://Skola Online - Världskulturmuseerna (varldskulturmuseerna.se)) finns Världskulturmuseernas digitala lärresurser som berör japansk historia och samtid:

[Allt har en historia - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://Allt har en historia - Världskulturmuseerna (varldskulturmuseerna.se)) och avsnittet

Världskrigens era och den japanska imperialismen

Introduktionsfilmer till Etnografiska museet och Världskulturmuseerna hittas på:

Besök Etnografiska museet - YouTube

1 minut och 58 sekunder

Vilka är Världskulturmuseerna? - YouTube

2 minut 32 sekunder

Om klassen ska utföra ett eget arbete enskilt eller i grupp under besöket/studietiden kan det vara en idé att i förväg dela ut uppdrag eller låta eleverna själva välja yokai att studera. Se mer nedan!

Under skolprogrammet

Det pedagogledda skolprogrammet inleds med att museipedagogen håller i en introduktion till utställningen och tematiken. Om du som lärare vill ha en speciell inriktning på programmet mot vissa ämnen, innehåll och övningar – meddela museipedagogen om detta. Efter introduktionen fortsätter eleverna i utställningen och tar sig an några av uppgifterna och övningarna i detta dokument eller dokumentet "Lärrarhandledning utställningen Yokai egenledda grupper". Museipedagogen navigerar och stöttar eleverna under tiden. Programmet avslutas med en återsamling där diskussioner kring övningar och uppgifter förs.

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till skolprogrammet och utställningen

Frågorna relaterar delvis till det innehåll som förmedlas av museipedagogen men övningarna kan även användas av klassen efter en visning eller då de går på egen hand i utställningen. Anteckna med penna och papper. Arbeta enskilt eller i grupp.

1. Vad är Yokai?

Namnet på varelserna som ni möter i utställningen är yokai. Men vad betyder "yokai" egentligen? Inte alla menar att yokai betyder en och samma sak. Gå igenom utställningen och försök ta reda på vad yokai betyder. Diskutera vilken beskrivning ni tycker bäst beskriver yokai.

2. Vad är en yūrei?

Utöver namnet yokai möter ni i utställningen också ordet yūrei. Men vad är en yūrei? Gå igenom utställningen och försök ta reda på det. Diskutera och kom fram till ett svar.

3. Är det en skillnad mellan yokai och yūrei?

Det finns de som menar att yokai och yūrei inte är samma sak. Gå igenom utställningen och diskutera om ni tycker det är någon skillnad på yokai och yūrei?

4. Är det någon skillnad på yokai då och nu?

Flera berättelser som finns i den här utställningen är mycket gamla. Men i utställningen finns också moderna berättelser om spöken, monster och varelser. Är det någon skillnad på yokaier då och nu?

5. Vad är yokaier bra för?

Berättelser är sällan bara underhållande historier. Ibland säger man att gamla berättelser om monster, varelser och spöken är viktiga för att lära ut något. En berättelse kanske varnar för någon eller något. Sådana berättelser kallas "sedelärande berättelser" och har som funktion att lära ut något. Exempelvis att akta sig för vissa platser. Gå igenom utställningen och se om ni kan hitta några exempel på sedelärande berättelser.

6. Vilka yokaier finns i populärkulturen?

Gå igenom utställningen och se om ni kan hitta några exempel på yokaier som finns representerade i populärkulturen. Det kan vara yokaier i exempelvis en manga, ett spel eller en serie. Ni kan även ta exempel som ni känner till men som ni inte hittar i utställningen. Diskutera er fram till ett gemensamt svar. Fundera även på om det är någon skillnad på yokaier i populärkultur och yokaier i äldre berättelser.

7. **Vem var Shigeru Mizuki?**

En person som många tycker varit betydelsefull för att göra yokaier populära i nutid var Shigeru Mizuki. Gå igenom utställningen och ta reda på vem han var och vad han gjorde för att göra yokaier populära.

8. **Finns det likheter mellan japanska och nordiska väsen?**

I utställningen visar vi inte bara spöken, monster och varelser från Japan. Det finns också en del med väsen från Norden. Ta er till den delen och se om ni hittar några exempel på varelser från Norden som liknar varelser från Japan.

9. **Vad är en oni?**

En vanlig yokai är oni. Gå igenom utställningen och försök ta reda på vad en oni är. Diskutera och kom fram till ett svar. Diskutera även om det finns någon liknande varelse i nordisk folktro.

10. **Vad är en nattparad?**

Ta er igenom utställningen och ta reda på vad en nattparad är. Diskutera er fram till ett svar.

11. **Finns det någon koppling mellan shintoisms och yokai?**

De två största religionerna i Japan är buddhism och shintoism. Inom shintoism finns flera gudar, eller andar som kallas "kami". I utställningen finns en yokai som kalas "Kitsune". Kitsune står nära en viktig gud inom shintoismen. Gå igenom utställningen och ta reda på vilken gud Kitsune ofta kopplas till.

12. **Vilken yokai ändrar form?**

I folkliga berättelser är det vanligt med så kallas "hamnskiftare". Det är varelser som kan ändra sin form eller sitt utseende. Det finns exempel på yokaier som förvandlar sig till människor. Ta er igenom utställningen och försök hitta ett eller flera exempel på hamnskiftare. Ta även reda på varför yokaierna skiftar hamn. Diskutera er fram till ett svar.

13. **Onda eller goda?**

I folkliga berättelser kan det ibland vara svårt att säga om en varelse är snäll eller dum. Ta er igenom utställningen och se om ni hittar några exempel på yokaier som ni tycker är onda eller goda. Diskutera er fram till ett gemensamt svar och berätta också varför ni tycker att en yokai är snäll eller elak?

14. **Vem är Junji Itō?**

Ett viktigt namn inom japansk skräck är Junji Itō. Ta er igenom utställningen och ta reda på vem han är och vad han gör.

15. **Hittar ni några exempel på moderna skräckhistorier?**

Japansk skräck brukar kallas "J-horror". Gå igenom utställningen och försök hitta en eller flera exempel på moderna japanska skräckhistorier. Många äldre japanska historier om varelser, monster och spöken är sedelärande. Det betyder att berättelserna exempelvis varnar för något farligt. Diskutera om de moderna skräckhistorierna ni valt varnar för något?

Se fler övningar och arbetsuppgifter i dokumentet "Lärrarhandledning utställningen Yokai egenledd skolklass".